

ÎMPRUMUTURILE ȘI GARANȚIILE STATULUI ÎN CONTEXTUL POLITICII ÎN DOMENIUL CONCURENȚEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

Ion RĂILEANU

Doctorand, Universitatea Liberă Internațională din Moldova,
Chișinău, Republica Moldova,
e-mail: ion_raileanu@mail.ru
<https://orcid.org/0009-0007-3640-8437>

Obiectul de cercetare al prezentului articol îl constituie analiza împrumuturilor și garanțiilor de stat prin prisma actelor normative și practicii din domeniul concurenței în Republica Moldova și la nivel comunitar european. În pofida faptului că intervențiile statului cu împrumuturi și garanții de stat sunt cunoscute în practică ca fiind o modalitate de încurajare a economiei, acordarea de împrumuturi și garanții de stat poate avea și efecte negative asupra mediului concurențial normal. Iată de ce tendințele actuale ale practicii din domeniul acordării împrumuturilor și garanțiilor de stat în Republica Moldova, cât și la nivel comunitar, este de a reduce ponderea ajutoarelor de stat în PIB.

Cuvinte-cheie: împrumuturi de stat, garanții de stat, ajutor de stat, mediu concurențial normal, concurență, Republica Moldova, Uniunea Europeană.

LOANS AND GUARANTEES GRANTED BY THE STATE IN THE CONTEXT OF COMPETITION POLICY IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND THE EUROPEAN UNION

The object of research of this article is the analysis of state loans and guarantees in terms of normative acts and practices in the field of competition in the Republic of Moldova and at European Community level. Despite the fact that state interventions with loans and state guarantees are known in practice as a way to encourage the economy, lending and state guarantees can also have negative effects on the normal competitive environment. That is why the current trends in the practice of granting loans and state guarantees in the Republic of Moldova, as well as at the community level, are to reduce the share of state aid in GDP.

Keywords: state loans, state guarantees, state aid, normal competitive environment, competition, Republic of Moldova, European Union.

LES EMPRUNTS ET GARANTIES ACCORDÉS PAR L'ÉTAT DANS LE CADRE DE LA POLITIQUE DE LA CONCURRENCE EN RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA ET DANS L'UNION EUROPÉENNE

L'objet de recherche de cet article est l'analyse des emprunts et garanties d'état du point de vue des actes normatifs et de la pratique dans le domaine de la concurrence en République de Moldova et au niveau communautaire européen. Bien que les interventions de l'état avec d'emprunts et de garanties d'état sont connues dans la pratique comme un moyen d'encourager l'économie, l'octroi d'emprunts et de garanties d'état peut avoir des effets négatifs sur l'environnement concurrentiel normal. C'est pourquoi la tendance actuelle de la pratique d'octroi d'emprunts et de garanties d'état en République de Moldova, ainsi qu'au niveau communautaire, est de réduire la part des aides d'état dans le PIB.

Mots-clés: emprunts d'état, garanties d'état, aide d'état, environnement concurrentiel normal, concurrence, République de Moldova, Union Européenne.

ЗАЙМЫ И ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ГАРАНТИИ В КОНТЕКСТЕ ПОЛИТИКИ КОНКУРЕНЦИИ В РЕСПУБЛИКЕ МОЛДОВА И ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ

Целью исследования данной статьи является анализ государственных займов и гарантий с точки зрения нормативных актов и практики в области конкуренции в Республике Молдова и на уровне Европейского союза. Несмотря на то, что государственное вмешательство в виде займов и государственных гарантий известно на практике как способ стимулирования экономики, государственные займы и гарантии также могут оказывать негативное воздействие на нормальную конкурентную среду. Именно поэтому нынешние тенденции в практике предоставления займов и государственных гарантий в Республике Молдова, а также на уровне Европейского сообщества, заключаются в сокращении доли государственной помощи в ВВП.

Ключевые слова: государственные займы, государственные гарантии, государственная помощь, нормальная конкурентная среда, конкуренция, Республика Молдова, Европейский союз.

Introducere

În contextul în care împrumuturile și garanțiile de stat constituie niște instrumente prin intermediul cărora este încurajată economia țării, o problemă care suscită o deosebită atenție, necesară a fi abordată până la acordarea lor, constituie controlul acestor intervenții publice, și anume, cercetarea lor sub aspectul compatibilității cu politica de concurență a statului.

Actualitatea temei. Referindu-ne la politica de concurență a statului, evidențiem că o componentă importantă a acesteia este politica în domeniul ajutorului de stat, datorită efectelor intervenției statului asupra mediului economic. Aici, relevăm, că deoa-rece, în principiu, orice ajutor de stat distorsionează relațiile de concurență, monitorizarea ajutoarelor de stat, în scopul excluderii efectelor denaturării ne-justificate a concurenței, urmează a fi efectuată în permanență. Din acest motiv, legiuitorul moldav a adoptat Legea cu privire la ajutorul de stat nr.139 din 15.06.2012. De asemenea, Legea în cauză are drept scop monitorizarea centralizată a ajutoarelor de stat acordate în Republica Moldova în vederea eliminării ineficienței, netransparenței și birocratizării procedurilor legate de acordarea ajutoarelor de stat.

Dat fiind faptul că, în general, ajutoarele de stat sunt declarate ca fiind incompatibile cu mediul concurențial normal, acestea pot fi acordate numai după

o autorizare la autoritatea abilitată cu atribuții în acest sens. Or, art.5 alin.(3) din Legea sus-numită, prevede expres că acordarea ajutorului de stat, cu excepția derogărilor stabilite la art.4 și 5 este incompatibilă cu mediul concurențial normal.

Potrivit art.2 din Legea cu privire la ajutorul de stat nr.139 din 15.06.2012 autoritatea care deține atribuții de autorizare, monitorizare și raportare a ajutorului de stat în Republica Moldova este Consiliul Concurenței.

Metodologia de cercetare folosită. Această lucrare a fost elaborată prin utilizarea următoarelor metode: analiza logică, sistemică, comparativă, iar în calitate de suport științific au servit lucrări ale autorilor de specialitate în domeniu, Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, precum și actele normative, cât și administrative cu caracter individual, adoptate în Republica Moldova.

Conținutul de bază

Revenind la cercetarea în continuare a legăturii împrumuturilor și garanțiilor de stat cu ajutoarele de stat, desprindem din prevederile art.6 din Legea menționată, că împrumuturile și garanțiile de stat sunt tratate ca forme de exprimare a ajutorului de stat, care la rândul său este definit de aceeași Lege ca fiind orice măsură de sprijin ce întrunește cumulativ următoarele condiții:

a) este acordată de furnizor din resurse de stat

sau din resursele unităților administrativ-teritoriale sub orice formă;

- b) conferă beneficiarului un avantaj economic care nu ar fi fost obținut în condiții normale de piață;
- c) este acordată în mod selectiv;
- d) denaturează sau riscă să denatureze concurența [4, art. 6].

Având în vedere că, din punctul de vedere a politicii de concurență, în principiu, ajutoarele de stat sunt interzise, totuși, art.4 din Legea cu privire la ajutorul de stat nr.139 din 15.06.2012 stabilește exhaustiv niște derogări, compatibile mediului concurențial normal, statuând că sunt considerate a fi compatibile cu mediul concurențial normal și sunt exceptate de la obligația de notificare către Consiliul Concurenței următoarele categorii de ajutoare de stat:

- a) ajutoarele cu caracter social acordate consumatorilor individuali, cu condiția ca acestea să fie acordate fără vreo discriminare determinată de originea produselor sau a serviciilor;
- b) ajutoarele destinate remedierii pagubelor cauzate de calamități naturale sau de alte situații excepționale.

Fiind expres reglementate, aceste ajutoare nu pot fi aplicate extins dincolo de scopul pentru care au fost prevăzute.

Alte categorii de ajutoare de stat, care pot ridica probleme, sunt cele considerate de art.5 alin.(1) din aceeași Lege ca fiind potențial compatibile cu mediul concurențial normal și deci, pot fi exceptate. Aceste ajutoare trebuie să aibă următoarele destinații:

- a) ajutorul destinat să remedieze o perturbare gravă a economiei;
- b) ajutorul pentru instruirea angajaților și pentru crearea de noi locuri de muncă;
- c) ajutorul acordat întreprinderilor mici și mijlocii;
- d) ajutorul pentru cercetare, dezvoltare și inovare;
- e) ajutorul destinat protecției mediului înconjurător;

f) ajutorul acordat beneficiarilor ce prestează servicii de interes economic general;

- g) ajutorul acordat pentru salvarea beneficiarilor aflați în dificultate;
- h) ajutorul pentru înființarea de întreprinderi de către femeile antreprenor;
- i) ajutorul sectorial, în funcție de sectoarele de activitate ale economiei naționale;
- j) ajutorul pentru dezvoltarea regională.

Pentru fiecare categorie de ajutor de stat din cele enumerate mai sus, Consiliul Concurenței urmează să efectueze o evaluare a compatibilității cu mediul concurențial normal, în baza actelor normative elaborate de Consiliu cu respectarea prevederilor Legii nr.235-XVI din 20.07.2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător [4, art.5].

Unul din actele normative elaborate de autoritatea administrativă cu atribuții de autorizare a ajutoarelor de stat este Hotărârea Consiliului Concurenței nr.1 din 30.08.2013 cu privire la aprobarea Regulamentului privind forma de notificare, procedura de examinare și adoptare a deciziilor cu privire la ajutorul de stat.

Potrivit pct.4 și 5 ale Hotărârii indicate anterior a Consiliului Concurenței, în mod imperativ este prevăzut că nici un ajutor de stat, cu excepția ajutorului de minimis și ajutorului de stat prevăzut la art.4 din Legea nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, nu poate fi acordat fără autorizarea Consiliului Concurenței, care dispune de o largă putere discreționară în aprecierea compatibilității ajutoarelor de stat, fiind în drept să interzică un ajutor de stat care denaturează în mod nejustificat mediul concurențial normal și/sau afectează aplicarea corespunzătoare a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte [8, pct. 4-5].

Respectiv, cu toată certitudinea, putem conchide că acordarea de împrumuturi și garanții de stat, în

situația în care acestea sunt prevăzute pentru destinațiile specificate la art.5 din Legea nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, fără notificarea Consiliului Concurenței, este interzisă.

Menționăm, că prin Hotărârea Consiliului Concurenței nr.1 din 30.08.2013, autoritatea publică în cauză a instituit o serie de norme privind formularele de notificare, termenul și procedura de examinare a notificărilor, procedura de investigație și aprecierea valorii ajutorului de stat și evaluarea compatibilității ajutorului de stat cu mediul concurențial normal, monitorizarea, verificarea și recuperarea ajutorului de stat ilegal sau ajutorului de stat abuziv, adoptare a deciziilor în domeniul ajutorului de stat.

În continuare, reliefăm că aprecierea valorii ajutorului de stat depinde de forma prin care a fost oferit ajutorul de stat. Astfel, pentru împrumuturile și garanțiile de stat, în sensul art.6 alin. (2) din Legea nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, elementul ajutorului de stat va constitui:

a) în cazul acordării unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale - diferența dintre dobânda de piață și dobânda efectiv plătită. Dobânda de piață reprezintă dobânda calculată în baza ratei medii a dobânzii pe sistemul bancar la creditele noi în luna acordării împrumutului, corespunzător cu durata acordării împrumutului;

b) în cazul acordării unor garanții în condiții preferențiale - elementul de ajutor se va determina ținând cont de valoarea agregată a diferențelor anuale între primele ce ar trebui plătite în condițiile pieții și primele prevăzute a fi efectiv plătite care sunt actualizate la data acordării garanției, și diferența dintre rata dobânzii de piață pe care beneficiarul ar fi suportat-o în absența garanției și rata dobânzii obținută în temeiul garanției [8, pct. 47].

În cazul în care împrumuturile și garanțiile de stat sunt acordate în valută străină, valoarea ajutorului de stat se va determina la cursul valutar al

Băncii Naționale a Moldovei la data acordării ajutorului [8, pct.51].

Analizând normele enunțate mai sus, este necesar a se atrage atenția că împrumuturile sau garanțiile de stat pot fi numite ajutoare de stat în cazul în care acestea sunt acordate în condiții, care din punct de vedere economic prezintă un avantaj semnificativ beneficiarilor acestor modalități de ajutoare de stat comparativ cu alți actori din același grup ai mediului concurențial normal.

Totodată, se mai remarcă că la evaluarea compatibilității fiecărui ajutor de stat cu mediul concurențial normal sunt stabilite niște criterii de evaluare, cum sunt: intensitatea ajutorului, criteriile de eligibilitate, valoarea ajutorului, etc.

Astfel, ca urmare a evaluării ajutorului de stat cu mediul concurențial normal, Consiliul Concurenței autorizează aceste măsuri de sprijin în cazul în care acestea contribuie la îndeplinirea unui obiectiv sau a mai multor obiective de interes public, contribuie la creșterea eficienței pieței atunci când ele sunt orientate spre depășirea unui eșec al pieței. Decizia de a recurge la un anumită formă de ajutor de stat se justifică atunci când obiectivele urmărite nu se pot atinge prin utilizarea unui alt instrument de politică [8, pct. 57- 58, pct. 60].

Este necesar a fi precizat un moment important în cadrul acestui studiu că beneficiarii ai ajutoarelor de stat sub formă de împrumuturi și garanții publice în condiții preferențiale, în condițiile Legii nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, poate fi orice persoană fizică sau juridică independentă, angajată într-o activitate economică ce constă în oferirea de bunuri sau servicii pe o piață [4, art. 3].

Întrucât împrumuturile și garanțiile de stat, acordate întreprinderilor, atât din sectorul public cât și cel privat, manifestă efecte negative asupra concurenței, denaturarea mediului concurențial normal ca urmare a intervenției statului se poate manifesta prin:

a) efectele dinamice pe termen lung asupra stimulului de a investi și de a intra în concurență;

b) afectarea concurenței pe piața produselor și provocarea reacțiilor diferite din partea concurenților (reducerea vânzărilor și planurilor de investiții, retragerea de pe piață);

c) afectarea concurenței pe piețele factorilor de producție și în special în ceea ce privește locul investiției [8, pct.63].

Pe lângă faptul că împrumuturile și garanțiile de stat ce urmează a fi acordate beneficiarilor finali urmează a fi notificate și autorizate de către Consiliului Concurenței, este necesar să ne referim și la consecințele ce pot surveni pentru nerespectarea de către furnizorii de ajutoare de stat a prevederilor Legii nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat.

Articolele 13-15 din Legea nr.139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat descrie procedurile ce vizează ajutorul ilegal și ajutorul utilizat abuziv. Prin ajutor ilegal, în sensul Legii menționate, se are în vedere orice ajutor de stat, altul decât ajutorul existent sau cel exceptat de la obligația notificării, care a fost acordat fără a fi autorizat de Consiliul Concurenței sau a fost acordat în condițiile în care Consiliul Concurenței a fost notificat, însă nu a adoptat în termenul legal o decizie referitoare la aceasta, iar ajutorul utilizat abuziv este ajutorul de stat folosit de beneficiar cu încălcarea deciziei Consiliului Concurenței.

Reieșind din prevederile acestor articole, constatăm că în asemenea cazuri, Consiliul Concurenței, este în drept, în termen de 30 zile lucrătoare, să emită prescripții prin care să solicite furnizorului și/sau inițiatorului ajutorului de stat suspendarea acordării ajutorului până la luarea unei decizii, care poate fi și negativă, privind compatibilitatea lui cu mediul concurențial normal. În cazul emiterii unei decizii negative, furnizorul și sau inițiatorul ajutorului de stat trebuie să întreprindă măsurile necesare pentru modificarea/anularea actului în baza căruia s-a acor-

dat ajutorul de stat, respectiv pentru recuperarea ori rambursarea ajutorului deja acordat, inclusiv a dobânzii aferente.

Analizând și din punct de vedere practic acordarea ajutoarelor de stat prin împrumuturi și garanții de stat în Republica Moldova, începând cu anul 2015, se constată că valoarea acestora a înregistrat o creștere în perioada anului 2015 până la 15,20% din valoarea totală a ajutoarelor de stat acordate. În rest, pentru anii următori, ponderea împrumuturilor și garanțiilor de stat cu condiții preferențiale din valoarea totală a ajutoarelor de stat a fost de până la 1% pentru fiecare din aceste două forme de ajutoare de stat [9, pag.22].

În același context, este necesar a se indica și faptul că dacă în anul 2015 valoarea totală a ajutoarelor de stat raportată la PIB a fost de 4,48%, atunci în anii următori cifra totală a ajutoarelor de stat raportată la PIB a constituit [10 pag. 14; 11 pag. 10; 12 pag. 11; 13 pag. 12; 14 pag. 13; 15 pag. 15]:

- pentru anul 2016 - 1,81%;
- pentru anul 2017 - 0,47%;
- pentru anul 2018 - 0,58%;
- pentru anul 2019 - 0,68%;
- pentru anul 2020 - 0,66%;
- pentru anul 2021 - 1,06%.

Vis-a-vis de raportarea anuală a valorii totale a ajutoarelor la PIB, ținem să precizăm că prin Legea nr.169 din 20.07.2017, a fost aprobat Programul național în domeniul concurenței și ajutorului de stat pentru anii 2017-2020. Unul din obiectivele specifice a Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat este instituirea unui mecanism performant în domeniul acordării și monitorizării ajutorului de stat pentru reducerea ponderii ajutorului de stat în PIB până la 1% [5, pct.31; 16, pag.10].

Conform bunelor practici internaționale în domeniul ajutorului de stat, se recomandă de a reduce nivelul general al ajutoarelor de stat, astfel încât acest indicator să constituie mai puțin de 1% în PIB, fără

a compromite scopul măsurilor de sprijin și anume corectarea eșecurilor pieței [10, pag. 11].

Potrivit Raportului Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova pentru anul 2015, aprobat prin Decizia Plenului Consiliului Concurenței nr. ASER-58 din 27.12.2016, majorarea valorii ajutorului de stat raportat sub forma unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale a fost determinată inclusiv de creșterea semnificativă a valorii ajutorului de stat acordat în sectorul financiar. Ponderea ajutorului de stat sub formă de împrumuturi cu dobânzi preferențiale în valoarea totală a ajutorului de stat a avut o evoluție ascendentă în această perioadă. Totodată, ajutorul de stat acordat în sectorul financiar a deținut și cea mai mare pondere din ajutorul de stat raportat sub forma unor împrumuturi cu dobânzi preferențiale [9, pag. 14].

Vis-a-vis de cele reflectate mai sus în raportul Consiliului Concurenței pentru anul 2015, menționăm că s-a făcut referire la creditele de urgență și garanțiile de stat pentru garantarea creditelor de urgență acordate de către Banca Națională a Moldovei băncilor licențiate pentru situații de criză financiară sistemică sau de pericol al apariției acesteia [6, pct. 1; 7, pct. 4].

Tot în contextul cercetării sub aspect practic a acordării împrumuturilor și garanțiilor de stat în Republica Moldova, s-a constatat că au fost autorizate aceste instrumente de intervenție a statului asupra mediului concurențial normal, în proporția cea mai mare, pentru prestarea serviciilor de interes economic general, cum ar fi de exemplu, măsura de sprijin privind garantarea de către Consiliul municipal Chișinău, în proporție de 100% a împrumuturilor externe obținute de SA „Apă-Canal Chișinău” de la BERD și Banca Europeană pentru Investiții; măsura de sprijin privind acordarea de către Ministerul Finanțelor a împrumutului cu dobândă preferențială SA „CET-Nord” în vederea îmbunătățirii infrastructurii de alimentare cu energie termică, îmbunătățirii eficienței

energetice și reducerii costurilor operaționale, ș.a. La fel, cu titlu de exemplu, în cadrul implementării creditului de asistență oferit Guvernului Republicii Moldova de Guvernul Republicii Polone pentru realizarea proiectelor în domeniul agriculturii, procesării produselor alimentare, inclusiv infrastructura aferentă acestora și altele, pe parcursul anului 2017, a fost autorizată o schemă de împrumuturi și subîmprumuturi de stat în condiții preferențiale [16-18].

Analizând Rapoartele Consiliului Concurenței privind ajutoarele de stat acordate în Republica Moldova, care sunt publicate anual și pentru anii următori, conchidem că spre deosebire de alte măsuri de sprijin de stat cum bunăoară sunt scutirile de la plata drepturilor de import, scutirile de la plata impozitului pe venit sau altor taxe, scutirile întreprinderilor cu capital social de stat de la plata în bugetul de stat a profitului net al activității economice, împrumuturile și garanțiile publice acordate în condiții preferențiale au o pondere destul de mică, iar aceasta după cum s-a remarcat anterior, este într-o mare măsură rezultatul intervenției statului, care conform art. 341 al Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și Statele Membre ale acestora, pe de altă parte, Republica Moldova și-a asumat angajamentul de aliniere a schemelor de ajutor de stat existente la acquis-ul Uniunii Europene în materie de ajutor de stat.

În ce privește politica de concurență la nivel comunitar european referitoare la acordarea ajutoarelor de stat prin împrumuturi și garanții de stat, evidențiem, că art. 107 par. 1 a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, declară ca fiind incompatibile cu piața comună, în afara derogărilor prevăzute, orice ajutor acordat de către un stat membru sau prin intermediul resurselor de stat, indiferent de forma lui, care distorsionează sau amenință să distorsioneze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care

acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre [3, art. 107 par. 1].

Regula instituită la par.1 al art.107 a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene este atenuată prin acceptarea unor derogări.

Unele dintre aceste derogări au fost declarate de drept strict, și anume ne referim la excepțiile prevăzute de par.2 al art.107, potrivit cărora, sunt compatibile cu piața internă:

a) ajutoarele cu caracter social acordate consumatorilor individuali, cu condiția ca acestea să fie acordate fără discriminare în funcție de originea produselor

b) ajutoarele destinate reparării pagubelor provocate de calamități naturale sau de alte evenimente extraordinare;

c) ajutoarele acordate economiei anumitor regiuni ale Republicii Federale Germania afectate de divizarea Germaniei, în măsura în care acestea sunt necesare pentru compensarea dezavantajelor economice cauzate de această divizare. În termen de cinci ani de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Consiliul, hotărând la propunerea Comisiei, poate adopta o decizie de abrogare a prezentei litere [3, art. 107 par. 2].

Alte categorii de ajutoare de stat, care sunt cele mai importante și pot fi declarate ca fiind admisibile cu piața comună, sunt cele prevăzute de art.107 par.3 și care trebuie să fie utilizate conform următoarelor destinații:

a) ajutoarele destinate să favorizeze dezvoltarea economică a regiunilor în care nivelul de trai este anormal de scăzut sau în care există un grad de ocupare a forței de muncă extrem de scăzut, precum și a regiunilor prevăzute la articolul 349, avându-se în vedere situația lor structurală, economică și socială;

b) ajutoarele destinate să promoveze realizarea unui proiect important de interes european comun sau să remedieze perturbări grave ale economiei unui stat membru;

c) ajutoarele destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor activități sau a anumitor regiuni economice, în cazul în care acestea nu modifică în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale într-o măsură care contravine interesului comun;

d) ajutoarele destinate să promoveze cultura și conservarea patrimoniului, în cazul în care acestea nu modifică în mod nefavorabil condițiile schimburilor comerciale și de concurență în Uniune într-o măsură care contravine interesului comun;

e) alte categorii de ajutoare stabilite prin decizie a Consiliului, care hotărăște la propunerea Comisiei.

Spre deosebire de derogările prevăzute la art. 107 par. 2, cele specificate în par.3 al aceluiași articol din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene au un caracter strict temporar, ajutoarele respective comportând mai mult un rol de regenerare sau revenire la situația normală. În caz contrar, ajutorul nu poate să fie justificat. Aceasta a fost una din concluziile formulate de Curtea Europeană de Justiție cu ocazia examinării cauzei Franței vs Comisia Europeană, hot. din 14 februarie 1990 [19].

Într-o altă cauză, Curtea Europeană a statuat că, în aprecierea compatibilității ajutoarelor de stat, Comisia Europeană este ținută să respecte anumite criterii, atunci când se au în vedere cele prevăzute la art. 107 par. 3 (anterior art. 93 par. 3). Astfel, „examinarea ajutoarelor de stat se va face în contextul comunitar și nu într-un cadru exclusiv național, avându-se în vedere faptul că un ajutor prevăzut pentru a se face față unei situații economice dificile într-un stat membru poate să ducă la transferarea acestor dificultăți spre alte state membre” [1, pag. 278; 20].

Referitor la procedura de notificare, respectiv de autorizare, în spațiul comunitar, a ajutoarelor de stat descrise în 107 par.1-2, aceasta este reglementată la art.108 și 109 ale Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene.

În completarea acestor prevederi și a interpretărilor emise în aplicarea lor de către Comisia Euro-

peană și de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene, au fost adoptate o serie de regulamente care detaliază procedurile consacrate de Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, destinate în special ajutoarelor destinate unor domenii specifice. Ca reglementare cu aplicabilitate generală menționăm Regulamentul nr.659/99/CE al Consiliului Uniunii Europene din 22.03.1999, pentru adoptarea normelor de aplicare a art. 93 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, care stabilește cadrul executării obligației statelor membre de a notifica Comisiei orice ajutor pe care intenționează să îl acorde, precum și cel al examinării notificărilor și adoptării deciziilor de către Comisia, inclusiv procedurile ulterioare de control [2, pag. 373].

Este de notat și că literatura de specialitate privește ajutoarele de stat la nivel comunitar ca fiind o practică a „unor măsuri discriminatorii, care favorizează activitățile naționale, ele tinzând prin această să se substituie barierele vamale care au fost înlăturate și să rupă artificial egalitatea mijloacelor. Uneori, ele sunt acordate mai mult din rațiuni politice decât economice. Nu mai puțin, ele pot să nu fie publice sau pot să fie identificate cu dificultate” [1, pag. 272].

Prin urmare, în spațiul comunitar european, ajutoarele de stat, indiferent de forma pe care o îmbracă, trebuie să fie circumscrise criteriilor globale, geografice sau sectoriale. În caz contrar, ele ar putea fi incompatibile cu piața comună.

Aprecierea compatibilității cu piața comună este în sarcina Comisiei Europene, care examinează ajutoarele de stat ce intră în domeniul de aplicare a art. 107 par. 1, iar un element al acestei evaluări îl constituie identificarea beneficiarului ajutorului de stat, acesta putând fi debitorul, creditorul sau ambii.

Evaluarea de către Comisia Europeană prin aplicarea acelorași reguli ca în cazul ajutoarelor de stat acordate în alte forme și va privi, în special, intensitatea ajutorului, caracteristicile beneficiarilor și obiectivele urmărite.

Concluzii

Pornind de la cele analizate și constatate conchidem, că acordarea împrumuturilor și garanțiilor de stat, persoanelor fizice sau juridice independente, angajate într-o activitate economică ce constă în oferirea de bunuri sau servicii pe o piață atât în Republica Moldova, cât și în spațiul comunitar al Uniunii Europene, necesită a fi autorizate prin prisma normelor concurențiale, în vederea evitării impactelor negative care pot fi cauzate asupra mediului concurențial normal. În același timp, nu poate fi ignorat și efectul pozitiv al acestor intervenții de stat, acordate în condiții de excepție, cu caracter temporar, a căror menire este de regenerare sau revenire la normal în situații economice dificile.

Referințe bibliografice

1. OCTAVIAN, Manolache. *Regimul juridic al concurenței în dreptul comunitar*. Editura ALL EDUCATIONAL, București, 1997.
2. SIMONA, Gherghina. *Garanțiile publice: Reglementări, delimitări, aplicații*, Editura C.H. Beck, București, 2001.
3. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiune consolidată), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr.C 326 din 26.10.2012, Ediția în limba română.
4. Legea cu privire la ajutorul de stat nr.139 din 15.06.2012, Monitorul Oficial nr.166-169a art.565 din 16.08.2012.
5. Legea cu privire la aprobarea Programului național în domeniul concurenței și ajutorului de stat pentru anii 2017- 2020 nr.169 din 20.07.2017, Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 301-315 art. 533 din 18.08.2017.
6. Hotărârea Guvernului cu privire la asigurarea stabilității sistemului bancar din Republica Moldova nr.124 din 30.03.2015, Monitorul Oficial al R.Moldova nr.166-176 art. 460 din 03.07.2015.
7. Hotărârea Guvernului cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale nr.938 din 13.11.2014, Monitorul Oficial al R.Moldova nr. 93 art.180 din 14.04.2015.

8. Hotărârea Consiliului Concurenței cu privire la aprobarea Regulamentului privind forma de notificare, procedura de examinare și adoptare a deciziilor cu privire la ajutorul de stat nr.1 din 30.08.2013, Monitorul Oficial nr.213-215 art.1459 din 27.09.2013.

9. <https://competition.md/public/files/raport-ajutorul-de-stat-acordat-in-anul-2015-lrom74a28.pdf> (accesat la 22.09.2023).

10. <https://competition.md/public/files/Raport-ajutorul-de-stat-acordat-in-anul-201641db4.pdf> (accesat la 22.09.2023).

11. <https://competition.md/public/files/raport-ajutorul-de-stat-acordat-in-anul-2017-final90625.pdf> (accesat la 22.09.2023).

12. <https://competition.md/public/files/raport-AS-2018finalcef52.pdf> (accesat la 22.09.2023).

13. <https://competition.md/public/files/Raport-pri-vind-ajutoarele-de-stat-acordate-in-Republica-Moldova-pentru-anul-2019758fc.pdf> (accesat la 22.09.2023).

14. <https://competition.md/public/files/Raportfe5b6.pdf> (accesat la 22.09.2023).

15. <https://competition.md/public/files/Raport-AS-202190803.pdf> (accesat la 22.09.2023).

16. <https://competition.md/decizieview.php?l=ro&idc=64&id=5362&t=/Transparenta/Decizii/Decizia-Plenului-Consiliului-Concurentei-NrASER-02-din-22-ianuarie-2015> (accesat la 22.09.2023).

17. <https://competition.md/decizieview.php?l=ro&idc=64&id=5386&t=/Transparenta/Decizii/Decizia-Plenului-Consiliului-Concurentei-Nr-ASS-31-din-23042015> (accesat la 22.09.2023).

18. <https://competition.md/decizieview.php?l=ro&idc=64&id=5972&t=/Transparenta/Decizii/Decizia-Plenului-Consiliului-Concurentei-nr-ASO-4-din-23022017> (accesat la 22.09.2023).

19. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:61987CJ0301> (accesat la 22.09.2023).

20. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61979CJ0730> (accesat la 22.09.2023).